

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
Кафедра психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ В.В. Кобильник

“ _____ ” _____ 20__ року.

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛІНГВІСТИКА**

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

за освітньо-професійною програмою **Логопедія / Олігофренопедагогіка**

спеціальності **016 Спеціальна освіта**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

Розробники комплексу: Ю.Ю.Бугера , кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи.

Затверджено на засіданні кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

Протокол від № 1 від “ ____ ” _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____ О.М. Вержиховська
підпис

“ ____ ” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною радою факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології

Голова науково-методичної ради факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології
_____ О.М. Опалюк
підпис

Протокол № від “ ____ ” _____ 20__ року

Зміст

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспекти лекцій або тези лекцій, або розширені плани лекцій.
3. Плани практичних, семінарських, лабораторних занять.
4. Завдання для самостійної та індивідуальної (за наявності) роботи і методичні вказівки (рекомендації) до її виконання.
5. Питання, задачі, завдання або тести для поточного і підсумкового (залік та/або екзамен) контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.
6. Орієнтовна тематика курсових, дипломних робіт (проектів) (за їх наявності у навчальних планах).
7. Завдання для комплексної контрольної роботи для перевірки залишкових знань студентів (пакет ККР).
8. Підручники, посібники, методичні рекомендації, авторські матеріали, опубліковані викладачем, тощо.
9. Приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань.
10. Комп'ютерні програми, презентації.
11. Ілюстративні матеріали.
12. Каталоги ресурсів тощо.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
Кафедра психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри психолого-медико-
педагогічних основ корекційної роботи
_____ О.М. Вержиховська
підпис
_____ 20 ____ р.
число *місяць*

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛІНГВІСТИКА**

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

за освітньо-професійною програмою **Логопедія. Спеціальна психологія**

спеціальності **016 Спеціальна освіта**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

мова навчання **українська**

20 ____ -20 ____ навчальний рік

Розробники програми: Ю.Ю.Бугера , кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи.

Ухвалено на засіданні кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

Протокол № 1 від « ___ » серпня 2019 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник
групи забезпечення освітньої програми

О.М. Вержиховська

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психолінгвістика» є ознайомити студентів з основними поняттями курсу психолінгвістики; сформуванню уявлення про об'єкт, предмет і методи психолінгвістики, про прикладні аспекти психолінгвістики; розвивати вміння аналізувати, робити самостійні висновки на основі поданої інформації

2. Обсяг дисципліни.

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	1	2
Семестр вивчення	2	3,4
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	40	12
Лекційні заняття	20	6
Практичні заняття	20	6
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	80	108
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни.

Навчальна дисципліна належить до вибіркових навчальних дисциплін, дисциплін вільного вибору студента, дисциплін професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни – оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін: «Психологія»; «Анатомія, фізіологія, паталогія дітей з основами генетики»; «Основи невро- та психопаталогії»; «Психологія мовлення», «Нейропсихологія», «Вікова психологія», «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Логопедія», «Загальна вікова та педагогічна логопсихологія».

5. Програмні компетентності навчання.

Навчальна дисципліна «Психолінгвістика» використовується для формування інтегральної, загальних та фахових компетентностей бакалавра спеціальної освіти.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі спеціальної та інклюзивної освіти, або у процесі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики при психологічній корекції дітей з затримкою психічного розвитку різних вікових категорій у загальноосвітніх дошкільних та шкільних навчальних закладах загального призначення, інтегрованих групах та класах при загальноосвітніх дошкільних та шкільних закладах.

Загальні компетентності: здатність до знання: основних теорій, концепцій, нормативно-правових основ спеціальності «Спеціальна освіта»; змісту та основних понять психолінгвістики; основних підходів до розуміння предмету психолінгвістики, напрямків теоретичних і практико-орієнтованих психолінгвістичних досліджень; історії і сучасні тенденції розвитку психолінгвістичних концепцій; принципів і методи аналізу мовленнєвих явищ; мозкової організації мовленнєвих процесів; особливостей мовленнєвої діяльності; механізмів породження і сприймання мовлення; функції мови та мовлення; закономірностей мовленнєвого розвитку в онтогенезі.

Спеціальні компетентності: – підготовленість до: опрацювання інформаційних джерел з метою ознайомлення з сучасними методиками вивчення психолінгвістики; практичного застосування різних психолінгвістичних технологій; застосування отриманих знань з психолінгвістики під час надання логопедичної допомоги.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни «Психолінгвістика»: уміти практично застосувати різні методи, прийоми та психолінгвістичні технології для формування мовлення дітей з урахуванням їх психологічних та вікових закономірностей розвитку; складати психологічну характеристику етапності становлення та розвитку мовлення у дітей; підбирати оптимальні вправи та завдання з розвитку мовлення дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їх психологічних можливостей; застосовувати отримані знання з психолінгвістики на практиці

7. Засоби діагностики результатів навчання.

Засобами діагностики успішності навчання з дисципліни є: поточне оцінювання відповідей та виконання завдань на практичному занятті; оцінка за ІНДЗ.

8. Програма навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні проблеми психолінгвістики.							
Тема 1. Основні проблеми психолінгвістика як науки	12	2	2	-	-	8	-
Тема.2. Основи теорії мовленнєвої діяльності	12	2	2	-	-	8	-
Тема 3. Мова як засіб реалізації мовленнєвої діяльності	12	2	2	-	-	8	-
Тема 4. Психолінгвістичний аналіз процесу породження мовлення	12	2	2	-	-	8	-
Тема5. Психолінгвістичний аналіз процесу сприймання мовлення	12	2	2	-	-	8	-
Тема.6. Способи реалізації мовленнєвої діяльності.	12	2	2	-	-	8	-
Тема7. Внутрішнє мовлення як особливий вид мовленнєвої діяльності	12	2	2	-	-	8	-
Тема 8. Психолінгвістичні закономірності оволодіння мовою і формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі	12	2	2			8	
Тема 9. Експериментальні дослідження в психолінгвістиці	12	2	2			8	
Тема6. Патопсихолінгвістика	12	2	2			8	
Разом годин	120	20	20	-	-	80	-

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні проблеми психолінгвістики.							
Тема 1. Основні проблеми психолінгвістика як науки	12	1	1	-	-	10	-
Тема 2. Основи теорії мовленнєвої діяльності	12	1	1	-	-	10	-
Тема 3. Мова як засіб реалізації мовленнєвої діяльності	12			-	-	12	-
Тема 4. Психолінгвістичний аналіз процесу породження мовлення	12	1	1	-	-	10	-
Тема 5. Психолінгвістичний аналіз процесу сприймання мовлення	12	1	1	-	-	10	-
Тема 6. Способи реалізації мовленнєвої діяльності.	12			-	-	12	-
Тема 7. Внутрішнє мовлення як особливий вид мовленнєвої діяльності	12	1	1	-	-	10	-
Тема 8. Психолінгвістичні закономірності оволодіння мовою і формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі	12	1	1			10	
Тема 9. Експериментальні дослідження в психолінгвістиці	12					12	
Тема 6. Пато психолінгвістика	12					12	
Разом годин	120	6	6	-	-	108	-

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Формою підсумкового контролю успішності навчання є модульна

контрольна робота та залік.

Поточний і модульний контроль (80 балів)		Самостійна робота (20 балів)	Сума
Поточний контроль	МКР	20 балів	100
40 балів	40 балів		

10. Критерії оцінювання результатів навчання.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психолінгвістика» оцінюються згідно Тимчасового положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового контролю. Сума отриманих студентом балів в інтервалі від 1 до 100.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження та есе, практичні індивідуальні та групові завдання, які виконує студент за визначеною тематикою перевіряються викладачем. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить лінгвістичні поняття, категорії; формулює правила; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки лінгвістичної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні мовні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для

		власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні мовні явища, процеси.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

МКР передбачає перевірку знань і вмінь студентів з дисципліни. МКР містить теоретичні та практичні завдання. Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивна оцінка за МКР не покращується. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а

також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість, ліквідація якої є обов'язковою.

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти**

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення	Рекомендовані системою ЄКТС статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	Добре	
75-81	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30		
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25		
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	10		
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		незадовільно	
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)			

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою) - мультимедійні засоби.

12. Рекомендована література.

Основна:

1. Белянин В. П. Психолонгвистика: Учебник. Москва : Изд-во Флинта: Моск. псих-соц. ин-т, 2003. 233 с.
2. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Москва : Лабиринт, 2001. 368 с.
3. Глухов В.П. Основы психолінгвістики. Москва : Высшая школа, 2005. 351 с.
4. Горелов И. Н. Избранные труды по психолінгвістике. – Москва : Лабиринт, 2003. 317 с.
5. Загнітко А., Михальченко М. Основы психолінгвістики: науково-навчальне видання. Донецьк: ДонДУ, 2008. 233 с.
6. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Вступ до психолінгвістики. – Острого: Нац. ун-т "Острозька академія", 2002. 168 с.
7. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Психолінгвістична діагностика. Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 188 с.
8. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности. Москва. : Московский психолого-социальный институт, Воронеж: НПО «МОДЭК», 2001. 432 с.
9. Калмикова Л. О. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Переяслав-Хмельницький : Переяслав-Хмельницький пед. ін-т, 2008. 325с.
10. Коломійцева О. А. Навчальний посібник до спецкурсу "Психолінгвістика" / Київський держ. лінгв. ун-т. Київ, 1999. 131с.
11. Куранова С. І. Основы психолінгвістики: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
12. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики: учеб. для студентов вузов по специальности "Психология" Москва : Смысл: Academia, 1999. 287 с.
13. Навчально-методичні матеріали до курсу "Основы психосемантики та психолінгвістики" / Київський національний лінгвістичний ун-т / О.М. Лозова (уклад.). Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2002. 21с.
14. Румянцева И.М. Психология речи и лингвопедагогическая психология. – Москва : PerSe (Логос), 2004. 316 с.
15. Энциклопедическое пособие по психоанализу, а также психолінгвістике, общему языкознанию / Луганский гос. педагогический ун-т им. Тараса Шевченко / А. А. Зеленко (сост.). Луганск: Альма-матер, 2003. 284с.

Додаткова література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. 2-ге вид., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
2. Белянин В. П. Основы психолінгвистической диагностики. (Модели мира в литературе). Москва: Тривола. 2000. 248 с.
3. Выготский Л.С. Мышление и речь. Собр. соч. В 6 томах. Т. 2. Москва, 1982.
4. Ижинкин Н. Механизмы речи. Москва : Изд-во АПН, 1958. 385 с.
5. Пиаже Ж. Речь и мышление ребёнка. - Москва : Наука, 1994.
6. Спивак Д.Л. Изменённые состояния сознания: психология и лингвистика. – СПб : Изд. Санкт- Петербургского университета, 2000.
7. Хомский Н. Язык и мышление. - М. : Высшая школа, 1972.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01,01.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.help>law>1556-VII>edition01.01.2019>
2. Закон України «Про освіту» від 06,06.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>laws>show>
3. Закон України «Про загальну середню освіту» від 25,04.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.help>law>651-XIV>
4. Закон України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23.05.2017р. № 2053-VIII [Електронний ресурс] // режим доступу: https://ukrainepravo.com>law-making>bill_passed_by_legislature>ians
5. Закон України «Про дошкільну освіту» від 04,02.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://mon.gov.ua>media>2019/02/04>zakonoproektdoshkilna-osvita>